

STIL DE TIJD

(tekstbijdrage)

jibbe willems

1. *Hoe ruikt een dierenambulance van binnen?*

Er was een veulen overleden – begon het daar?

Een begin is nooit zo duidelijk aanwijsbaar
je raakt jezelf nooit in één keer kwijt
het gaat in stukjes en beetjes
er worden hapjes van je afgeknabbeld
tot je alleen nog een korstje bent
een schil – er was een veulentje geboren

van het paard waar ik altijd op had gereden
ik had er les op gehad ik had
er al tijden niet meer op gereden
wie heeft daar nog tijd voor
maar dat paard had een veulentje gekregen,
ik voelde een band met het dier,
met moeder en met kind
ik wilde langsgaan, voelde lichte gêne,
op kraambezoek bij een paard,
maar acteurs zijn erop getraind
de gêne af te schudden, of te verbergen,
ik ging op kraambezoek

het veulentje was in het kraambed overleden

zeg je dat zo? je zegt ook been, niet poot,
en hoofd, niet kop, dus kraambed.
En overleden. Niet dood.

Past een veulentje in een dierenambulance?

Dat zijn dingen die ik mij afvraag.

Past een veulentje in een dierenambulance?

Heeft een dierenambulance een sirene?

Hoe ruikt een dierenambulance vanbinnen?

Op sommige vragen bestaan geen antwoorden.

Een mensenambulance ruikt van binnen naar niks.

2. *De Hunkering.*

een acteur moet zich niet laten afleiden door het alledaagse
ik moet me niet laten vangen in huiselijke bezigheden
ik moet niet met mijn nagels in de aarde krassen
ik moet naar de sterren reiken

de wereld die ik hier creëer
is soms werkelijker dan de werkelijke wereld

daar loop ik rond
zonder te begrijpen wat er om me heen aan de hand is
de wereld waar je nooit echt vat op krijgt

maar hier

ik weet niet hoe ik dat uit kan leggen

ik speel nooit dezelfde voorstelling
ik jaag iets onbereikbaars na
iets dat ik soms met mijn vingertoppen aan kan raken
het punt waar lijden en geluk elkaar aanraken
en elkaar even opheffen

in het sublieme

die ene voorstelling dat dat lukt
dat ik opgetild raak
dat ik het publiek meeneem naar iets
dat zich niet in woorden laat vangen
dat alleen dan bestaat
dat alleen daar bestaat

in één moment dat je samen meemaakt
het moment dat nooit meer terugkeert
het moment waarin je allemaal verdwijnt in de tijd

opgetild – daar doe ik alles voor

en daarna word ik weer neergezet
zit ik in mijn eentje in de kleedkamer
en voel

als het sublieme weg trekt
de hunkering in mijn borstkas
het verlangen naar het onbereikbare
dat verlangen dat zo groot voelt
dat al het andere
wat anderen het echte leven noemen
steeds leger lijkt
steeds leger lijkt

ik fragmenteer
zet mijn personage af
stroop mijn huid af en
hang het aan een knaapje in de kast

ik vouw mijn ziel op
stop het
met mottenballen in de linnenlade

prop
al mijn onderdelen
tussen oude kranten:
kootjes, teentjes, middenrif,
zet mijn lever op sterk water
leg mijn botten in het zaagsel

en zo wacht het kostuum dat ik ben
op een nieuw personage
op een nieuw publiek

op het moment dat adem in mij blaast

en ik vraag mij af
hoeveel momenten heb ik nog?

ik
en dit is geen zelfmedelijden
maar een feit:
als actrice heb je een uiterste houdbaarheidsdatum
en ik weet niet
wanneer die aanbreekt

ik weet wel
dat het blond steeds wat minder blond wordt
en de hordes met de strakke kontjes staan te trappelen
om mijn plaats in te nemen

elke rol kan mijn laatste zijn

er vallen steeds meer gaten in mijn agenda
er moet steeds meer tijd opgevuld worden
niet met het sublieme
maar met de koudbleke werkelijkheid

steeds meer ww om de kloven te overbruggen

hoeveel grind kan ik in de krater gooien
hoe vaak kan ik het asfalt opvullen
voor de snelweg een onverharde weg wordt
en wordt afgesloten

ik ben bang voor het moment dat mijn roeping
tot een bevlieging is gereduceerd

ik grijp elke rol vast
klauw mijn nagels diep in ieder personage
ik leef als ik op een podium sta

neem me dat niet af

om dat voor te zijn
ben ik ja gaan zeggen
tegen alles ja gaan zeggen
achtenveertig uur in de dag gaan proppen
veertien dagen in de week gaan proppen
acht weken in de maand

alles om de leegte voor te blijven

maar wie zichzelf te dun uitsmeert
wordt uiteindelijk transparant

3. *Het is goed dat 'ie krijst.*

Een sirene die dichterbij komt klinkt steeds sneller
en vertraagt daarna, als hij voorbijgereden is,
de ambulance rijdt niet sneller of trager,
je wordt hem alleen anders gewaar.

Je knippert met je ogen
en het moment ligt in een verleden
waar je nooit meer bij kan.

Als je erin zit
in die ambulance
dan blijft de snelheid gelijk
dan klinkt de sirene gelijk

dof, maar constant

ik bleef de sirene nog horen
toen ik allang de spoedeisende hulp in was geduwd
nog nachtenlang schrok ik ermee wakker
de sirene
en harder nog
het gekrijs

het is goed dat 'ie krijst
zeggen ze
krijzen is vechten
je moet je pas zorgen maken als hij stil is

ik schrik 's nachts niet wakker van de sirene
ook niet van het krijzen
ik schrik wakker van de stilte

4. *Plaatsen waar ik dit jaar wakker werd.*

Plaatsen waar ik dit jaar wakker werd.

Bed. Portiek. Een iglotent. Trottoir.
Rangeerterrein. Strand. Achterbank.
Een plakkerige vloer. Een bos.
Loopgraaf. Museum voor Moderne
Kunsten. Zaagmolen. Onderaan de trap.

Tourbus. Treincoupé. Circustent.
Het gangpad met de ontbijtgranen.
Spoelkeuken. De sneeuw. Vlindertuin.
Backstage. Dixie. Orkestbak. Vuurtoren.
Hondenmand. Castingbureau. Douche.

Kleedkamer. Artiëstenfoyer. Garderobe.
Volkswagenbusje. Welkomstmat.
De achterste rij. Speelgoedwinkel. Schuur.
Middeleeuwse kelder. Wachtkamer.

Er was een veulentje geboren en gestorven
de moeder wilde niet meer drinken
en stierf niet heel veel later.

Wat ouder is, wil het jongere niet overleven.
Tijd hoort één kant op te gaan.

5. *Dingen gaan mis.*

Wanneer je jezelf zo uitsmeert
uitrekt
de tijd verliest
tegen mezelf vecht
omdat ik de uren niet meer bij kan benen
niet kan blijven rennen
de tijd niet voor kan blijven
dan

ik ben er niet echt meer bij

ik doe dingen in een waas
of nee
op de automatische piloot
ik merk ze niet echt meer op

de meeste dingen lukken prima op routine

het is pas als dingetjes
buiten de routine vallen

als de wereld even niet meewerkt

het onverwachte wordt sabotage

een bus die niet op tijd komt
een straat die afgesloten is
een ober die thee brengt in plaats van koffie
een regenbui die niet voorspeld was

als alles glad glijdend radarwerk moet zijn
is wat er niet voorspelbaar is
een zandkorrel
een risico voor het mechaniek

dingen gaan mis

hele lappen tekst glijden uit mijn hoofd
ik raak de draad van verhalen kwijt
ik sta Shakespeare te declameren
op de set van Flikken Maastricht
en andersom, zeg tegen Macbeth
dat hij onder arrest staat

mensen kunnen er nog om lachen
ik lach mee

wat kan ik anders

maar het onverwachte wordt gevaarlijk

als ik afhankelijk ben van routine
om de dag gesmeerd te laten kopen
kan ik niet anticiperen op

de macht over het stuur kwijt
kokend water op de verkeerde plek
een haperend traphekje
een achterdeur die open is gewaaid
vijverkroos dat er uitziet als gras
een boekenkast die omvalt

ik weet niet eens meer wat er...

er is maar een moment nodig

een onoplettend moment
een seconde waarin het mis gaat

de tijd vertraagt
de onvermijdelijke val
die minuten duurt
uren
waarin je niets kan doen
dan kijken

val

vertraging

verlamming

ik weet niet eens meer wat er...

ik weet die nacht – flarden

ik sta in mijn ondergoed
met een kop thee in handen midden op straat
twee uur 's nachts

het sneeuwt, geloof ik,
ik rook, ik ril, blote voeten staan
in het dunne laagje wit

de deur is in het slot gevallen

had ik het raam opengelaten?

er was nog iemand binnen, toch?

6. *Vast*

in de ambulance gaat de tijd veel te snel
en veel te traag tegelijkertijd

te snel omdat ik meer tijd nodig heb
te traag omdat we er al moeten zijn

en deze tijd is al voorbij
en eeuwig
ik beleef hem elke seconde opnieuw

tijd bestaat alleen maar in mijn hoofd
ja
dat is waar

maar mijn hoofd bestaat
toch?
en ik zit erin vast

7. Er was een stil kind.

ik weet de volgorde van de gebeurtenissen niet meer zo goed
het rangschikken van gebeurtenissen aan de hand van de tijd
lijkt zo willekeurig

er was dat dode paard
er was het moment dat ik mijn tekst kwijt was

er was een incident in de supermarkt
waar ze heel discreet mee omgingen

misschien was dat juist beschamender

er waren bezorgde mensen
en mensen die zich
ongemakkelijk voelden
als ik in de buurt was

steeds vaker waren dat dezelfde mensen

er waren momenten van verdwijnen
van knipperen met mijn ogen
en daarna heel ergens anders zijn
verder in de tijd ook

en er was dat open raam

er was die nacht in de sneeuw
op straat
een kop thee in mijn handen

koude thee

er was een deur die in het slot gevallen was
en ik die zeker wist
dat ik daarbinnen iets vergeten was

maar wat

er was een huilend kind

er was dat raam dat open stond

er waren twee handjes op de vensterbank

er was een ijl slaperig stemmetje dat *mamma?* vroeg

er was een val

er was iets dat kraakte

er waren sirenes

er was een stil kind

er was een ex die mij de schuld gaf

en ik was ergens ook

8. *In mijn in.*

Er was een paard overleden – begon het daar?

Een begin is nooit zo duidelijk aanwijsbaar

je raakt jezelf nooit in één keer kwijt

het gaat in stukjes en beetjes

er worden hapjes van je afgeknabbeld

tot je alleen nog een korstje bent

een schil – er was een veulentje geboren

en het veulentje stierf

daar ging iets mis

toen

in mijn

in mijn in

binnen

in

9. *Thuis*

ik blijft de sirene nog horen
als ik allang de spoedeisende hulp in ben geduwd
nog nachtenlang schrik ik ermee wakker

ik wil vragen
mag dat geluid af
wanneer ik besef
dat ik het zelf maak

en dat ik thuis ben

10. *Spuut elf.*

er kwam een onderzoek van jeugdzorg
natuurlijk kwam er een onderzoek van jeugdzorg
er komt altijd een onderzoek van jeugdzorg

spuit elf

er was iemand die zei
je kan niet terug in de tijd
je moet vooruit

het was dezelfde die zei
stilstand is achteruitgang

ik ben daarna heel lang stil blijven staan
in de hoop
achteruit
te
gaan

er waren gebroken nachten aan een ziekenhuisbed

er was rugpijn van de harde stoel

er waren monitors en slangetjes en een tijd lang een vreselijk ding in zijn keel

er was paniek bij elk piepje dat anders klonk

er waren rode en blauwe plekken die langzaam geel werden

er was een nachtzuster die glimlachte en koffie bracht

er was een nachtzuster die me stilzwijgend beschuldigde

er waren rubberzolen die over het zeil kraakten

er waren kinderschreeuwen en huilende ouders

er waren rennende artsen en rollende bedden

wat er niet was:

veel te veel bloemen
een begrafenis in vrolijke kleuren
een schepje zand
op een heeeeeeeeeeeeeel klein kistje
koffie
cake
tranquilizers

wat er wel was:
er was heel veel tijd
en er was een heel klein handje in mijn handen
een handje dat heel warm voelde
en in mijn handpalm kriebelde

en er was het moment dat ik iets pas echt begreep

het moment waarop lijden en geluk
samen kwamen
om elkaar op te heffen

het moment dat ik eindelijk
echt
in de tijd verdween

het moment dat hij zijn ogen open deed
en glimlachte